

آپدیت تیر ۱۴۰۵

بررسی تله‌های تستی

نکات مهم

خلاصه

خلاصه جرم‌شناسی

منبع اصلی: کتاب جرم‌شناسی / انتشارات دانشگاه پیام نور (دکتر مهدی مومنی، محمدرضا ظفری، رحمت اله رضایی و دکتر احمدرضا ونکی)

// مناسب برای

حقوق و سایر رشته‌های مرتبط پیام نور

// نویسنده جزوه

تیم تالیف بژیک

// نوع فایل

خلاصه میکرو طبقه‌بندی شده

// کیفیت

تضمین ۱۰۰٪ مطالب

۲

ساعت مطالعه

۱۰۰٪

پوشش نکات

۲۲

صفحه مفید

فصل اول: کلیات و روش تحقیق در جرم شناسی

- ✓ جرم به عنوان معمایی پیچیده و همزاد بشر، نیازمند رویکردهای علمی و واقع بینانه برای مهار و کنترل است، زیرا رویکردهای احساسی در طول تاریخ با شکست مواجه شده اند.
- ✓ جرم شناسی، دانشی ترکیبی و نوظهور است که به تبیین چیستی و چرایی جرم پرداخته و نحوه مواجهه اصولی با آن را به نظام حقوق کیفری می آموزد تا به بهروزی جامعه ختم شود.
- ✓ آسیب هایی نظیر از هم پاشیدگی خانواده ها، اعتیاد، ولگردی و طغیان، نیازمند بررسی علمی در قالب جرم شناسی هستند و صرفاً با حقوق کیفری قابل مهار نیستند.
- ✓ این علم با نگاهی انتقادی و فراملی، از تخصص های مختلفی مانند جامعه شناسی، زیست شناسی و پزشکی بهره می گیرد.

تعاریف پایه ای جرم شناسی: سیلیک (از دیدگاه ریموند گسن) جرم شناسی را مطالعه علمی پدیده مجرمانه معرفی نموده است. ژان پیناتل آن را علم مطالعه جرمی می داند که کیفر برای آن در نظر گرفته شده باشد. انریکو فری معتقد است این علم بررسی جرم به مثابه عملی طبیعی و اجتماعی است، نه عملی قضایی. مرحوم دکتر کینیا در تعریفی جامع، آن را بررسی علمی و عینی عوامل جرمزا، کیفیات محیطی و فردی، و حالت خطرناک بزهکاران می داند تا از طریق پیشگیری و درمان، انسان های گریخته از انسانیت را به جامعه بازگردانند.

دقت کنید: تعریف دکتر کینیا با وجود جامعیت، به دلیل طولانی بودن و تمرکز صرف بر بزهکار و نادیده گرفتن ماهیت میان رشته ای، مورد نقد است. امروزه جرم شناسی صرفاً مطالعه جرم نیست، بلکه تاکید دارد مجازات تنها واکنش در برابر جرم نبوده و باید از اقدامات پیشگیرانه استفاده نمود.

موضوع جرم شناسی

- ✓ در گذشته، تمرکز سنتی جرم شناسی صرفاً بر محور «جرم و مجرم» استوار بود، اما ناکامی در حل معمای جرم باعث تغییر این نگرش شد.
- ✓ با مطالعات مندلسون (۱۹۴۷)، «بزه دیده» نیز به عنوان یکی از ارکان اصلی به موضوعات

جرم‌شناسی اضافه شد که زمینه‌ساز تأسیس نهادهایی چون شوراهای حل اختلاف با رویکرد عدالت ترمیمی گردید.

✓ پیشگیری از جرم، موضوع مهم دیگری است که با تکنیک‌های علمی برای ممانعت از وقوع یا تکرار آن انجام می‌پذیرد.

✓ «جرم‌شناسی انتقادی» شاخه‌ای است که به نقد قوانین کیفری پرداخته و خواستار تغییر رویکردها بر اساس مؤلفه‌های جرم‌شناسی است.

اهداف جرم‌شناسی

✓ هدف اصلی این علم، توجیه حضور خود به عنوان دانشی مستقل و تبیین نیازهای جامعه برای پوشش خلأهای موجود در کارایی سایر علوم جنایی است.

فواید جرم‌شناسی

✓ شناخت صحیح پدیده مجرمانه به منظور اتخاذ واکنش مناسب:

✓ بزهکاری محصول عوامل متعدد است، لذا جرم‌شناسان علاوه بر تعریف قانونی، به مطالعه اوضاع و احوال مجرم و شرایط تسهیل‌کننده جرم می‌پردازند.

✓ این دقت‌نظرها باعث تعیین مجازات‌های متناسب‌تر و ایمن‌سازی مکان‌های احتمالی وقوع جرم (پیشگیری وضعی) می‌شود.

✓ تبیین علمی وقایع جنایی با استفاده از آمار جنایی:

✓ آمار رسمی معمولاً با واقعیت تطابق ندارد، لذا جرم‌شناسان با روش‌های علمی به تبیین دقیق آمار و کمرنگ کردن «رقم سیاه جرایم» می‌پردازند.

✓ نگرشی جامع به معضلات و مسائل جامعه:

✓ این دانش با نگرشی ترکیبی، راه‌حل‌های منطقی برای معضلات ارائه می‌دهد (مثلاً حمایت از کودکان کار یا درمان معتاد به جای سرکوب او).

ویژگی‌های دانش جرم‌شناسی

✓ **فراقانونی بودن:** برخلاف حقوق جزا که محصور در اصل قانونی بودن جرایم است، جرم‌شناسی برای پیشگیری به دنبال ریشه‌یابی عوامل پیدایش انحراف است، حتی اگر هنوز مشمول قانون جزا نشده باشند.

- ✓ **فراملی بودن:** حقوق کیفری دارای محدودیت جغرافیایی و سرزمینی است، اما مطالعات جرم‌شناسی مرزهای جغرافیایی را درنور دیده و دستاوردهای آن جهانی است.
- ✓ **انحصاری بودن موضوع:** این علم منحصرأ به مطالعه علل پیدایش جرم و تکوین پدیده مجرمانه به منظور مبارزه با بزهکاری می‌پردازد.

دقت کنید: جرم‌شناسی با «آسیب‌شناسی اجتماعی» متفاوت است. آسیب‌شناسی تمام انحرافات (حتی کجروی‌های اخلاقی) را بررسی می‌کند، اما جرم‌شناسی تنها انحرافات خطرناکی را که ممکن است زمینه‌ساز جرایم کیفری شوند (مانند ولگردی و تکدی‌گری) ارزیابی می‌کند.

- ✓ **انتقادی بودن:** جرم‌شناسان به نقد قوانین نظام جزایی پرداخته و با مطالعات میدانی، سعی در هدایت حقوق جزا به سمت مطلوب دارند.

تحولات جرم‌شناسی در ایران

- **دوران باستان (دین زرتشت و ساسانیان):** توجه به تفکیک سنی در مجازات‌ها (معافیت کودکان زیر ۷ سال) و اعمال تدابیر تأمینی و تربیتی.
- **پس از ورود اسلام:** تحول شگرف با ورود مفاهیمی چون بلوغ، اراده، اضطرار و توجه به جبران حقوق متضرر که همسو با آموزه‌های عدالت ترمیمی است.
- **سال ۱۳۳۷ شمسی:** گسترش روابط بین‌المللی دولت وقت و انجام مطالعات شاخص با محوریت دانش جرم‌شناسی.
- **سال ۱۳۳۹ شمسی (اردیبهشت):** تصویب قانون اقدامات تأمینی و تربیتی توسط مجلس ایران.
- **سال ۱۳۴۵ شمسی:** تأسیس مؤسسه جرم‌شناسی در دانشگاه تهران و آغاز پژوهش‌های علمی (با حضور اساتیدی چون دکتر مهدی کینیا).

پژوهش‌های کمی در جرم‌شناسی

- ✓ **مطالعات کمی** با استفاده از آمار جنایی، به بررسی نوسانات بزهکاری در زمان‌ها و مکان‌های مختلف می‌پردازد.